

Figuro 5.5: tipologio laŭ Bausani (1974)

Li aldonas du ĉefajn kriteriojn, kiujn oni antaŭe ne uzis: *sanktumeco aŭ laikeco*. Ofte okazas, ke iu elpensas por si lingvon kiun li/ŝi ne necese volas publikigi aŭ atingi, ke iu komunumo uzu ĝin. Kiel montras la enkategoriigo, ankaŭ ekzistas sekretaj lingvoj, kies gramatikon kaj vortaron oni intence ne publikigas. Verŝajne la plej famaj sekretaj lingvoj estas Eldarin, Quenya kaj Sindarin de *John Ronald Reuel Tolkien*, kreitaj nur por la koncernaj literaturaj verkoj.

Sub sanktumaj kvazaŭlingvoj troviĝas la ekzemplo de *glosolalio*. Ĝi ne estas vera lingvo, sed elparolo de iu fantazia sonaro, ŝajniganta veran kaj kompreneblan lingvon. Laŭ kelkaj opinioj, tiu lingvaĵo estas spirita dono de Dio, kaj nur speciale talentitaj personoj – medianoj – komprenas ĝin. En religio oni povas uzi ĝin ĉefe kun paralela interpreto por la publiko.

Kiel artefarita sanktuma lingvo estas menciata *Balaibalan* (vidu Koç 2005). Ĝi estas verŝajne la unua dokumentita artefarita lingvo el la 15-a jarcento, kiu naskiĝis en la arab-turk-perslingva medio de la osmana Egiptio, antaŭ ol en Okcidenta Eŭropo la unuaj filozofoj ekpensis pri artefaritaj lingvoj en la 17-a jarcento. Ĝi estis supozeble dediĉita por sanktumaj, religiaj aŭ poeziaj celoj kaj povis funkcii ankaŭ kiel sekreta lingvo por difinita homgrupo.

Kiel laika *luda lingvo* estas ĉe Bausani prisribita *Markuska*, lingvo elpensita de infanoj de konkreta itala familio. La lingvo estis parto de infana fantazia mondo; ĝi evoluis en kelkaj fazoj surbaze de aliformigo de italaj vortoj kaj afiksoj. Szabolcs Szilva aldonas por tiu ĉi kategorio la hungaran lingvoludon *eszperente*. La celo de la ludo estas, ke eluzante la amasajn *e*-sonojn en la hungara, oni parolu hungare, sed uzu nur vortojn kies ĉiuj vokaloj estas *e*. Ekzemple el la ĝenerale hungara frazo: *Megvettem a kenyeret, amit ide tettem le*. (Mi aĉetis la panon, kiun mi metis ĉi tien) eblas elformi la jenan, iom strange sonantan, sed tamen seneraran frazon: *Megvettem e kenyeret, melyet e helyre tettem le*. (Mi aĉetis ĉi tiun panon, kiun mi metis al ĉi tiu loko).

Laikaj lingvoj por *praktika komunikado* estas ekzemple Volapük, Esperanto, Ido k.a.

La tipologio de Bausani estas sufiĉe konata. Ĝi aldonas novan aspekton al la klasifikado, eĉ se ĝi ankoraŭ ne estas tute detala sistemo. Ĉiukaze, ĉe la postaj italaj interlingvistoj la sanktuma-laika divido de Bausani estas tradicie aprezata kaj servas kiel tipologia bazo ĝis hodiaŭ.